

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gruodžio 10 d.*

„Apeliacinis skundas – Valstybės pagalba – Oro transporto sektorius – Antžeminės paslaugos Milano Linatės (Italija) ir Milano Malpensos (Italija) oro uostuose – Šių oro uostų valdytojo kapitalo injekcijos, skirtos 100 % jam priklausančiai dukterinei bendrovei, teikiančiai šias paslaugas – Valstybei priklausantis valdytojas – Sprendimas, kuriuo šios valstybės pagalbos priemonės pripažįstamos neteisėtomis ir nesuderinamomis su vidaus rinka – SESV 107 straipsnio 1 dalis – Sąvokos „valstybės išteklių“, „valstybei priskirtina priemonė“ ir „ekonominis pranašumas“ – Privataus ūkio subjekto principas – Privataus investuotojo kriterijus – Įrodinėjimo pareiga – Sudėtingas ekonominis vertinimas – Teisminės kontrolės intensyvumas – Įrodymų iškraipymas“

Byloje C-160/19 P

dėl 2019 m. vasario 22 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateikto apeliacinio skundo

Comune di Milano (Italija), atstovaujama advokatų A. Mandarano, E. Barbagiovanni, S. Grassani ir L. Picciano,

apeliantė,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Komisijai, atstovaujamai D. Recchia, G. Conte ir D. Grespan,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev (pranešėjas), antrosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai M. Ilešič, A. Kumin ir T. von Danwitz,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. birželio 4 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: italų.

susipažinęs su 2020 m. liepos 16 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Apeliaciniu skundu *Comune di Milano* (Milano savivaldybė, Italija) prašo panaikinti 2018 m. gruodžio 13 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Comune di Milano / Komisija* (T-167/13, EU:T:2018:940, toliau – skundžiamas sprendimas); juo šis teismas atmetė jos ieškinį dėl 2012 m. gruodžio 19 d. Europos Komisijos sprendimo (ES) 2015/1225 dėl bendrovės „SEA SpA“ teikiamų kapitalo injekcijų „SEA Handling SpA“ (byla SA.21420 (C 14/10) (ex NN 25/10) (ex CP 175/06)) (OL L 201, 2015, p. 1, toliau – ginčijamas sprendimas) panaikinimo.

Faktinės ginčo aplinkybės

- 2 *SEA SpA* yra bendrovė, valdanti Milano Linatės (Italija) ir Milano Malpensos (Italija) oro uostus. 2002–2010 m. (toliau – nagrinėjamas laikotarpis) beveik visos jos akcijos priklausė viešosios valdžios institucijoms, t. y. 84,56 % Milano savivaldybei, 14,56 % *Provincia di Milano* (Milano provincijos administracija, Italija) ir 0,88 % kitiems viešiesiems ir privatiesiems akcininkams. 2011 m. gruodžio mėn. *F2i – Fondi Italiani per le infrastrutture SGR SpA* dviejų jos valdomų fondų sąskaita įsigijo 44,31 % SEA akcinio kapitalo, kurio dalis priklausė Milano savivaldybei (29,75 %), ir visas Milano provincijos administracijai priklausančias akcijas (14,56 %).
- 3 Iki 2002 m. birželio 1 d. SEA pati teikė antžemines paslaugas Milano Linatės ir Milano Malpensos oro uostuose. Įsigaliojus 1999 m. sausio 13 d. *decreto legislativo n. 18 – Attuazione della direttiva 96/67/CE relativa al libero accesso al mercato dei servizi di assistenza a terra negli aeroporti della Comunità* (Istatyminis dekretas Nr. 18, kuriuo perkeliama Direktyva 96/67/EB dėl patekimo į Bendrijos oro uostuose teikiamų antžeminių paslaugų rinką (GURI, Nr. 28 paprastasis priedas, 1999 m. vasario 4 d.), SEA, vykdydama 1996 m. spalio 15 d. Tarybos direktyvos 96/67/EB dėl patekimo į Bendrijos oro uostuose teikiamų antžeminių paslaugų rinką (OL L 272, 1996, p. 36; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 2 t., p. 496) 4 straipsnio 1 dalyje numatytą įpareigojimą, apskaitos aspektu ir teisiškai veiklą, susijusią su antžeminių paslaugų teikimu, atskyrė nuo kitos savo veiklos. Šiuo tikslu ji įsteigė naują savo visiškai kontroliuojamą bendrovę, kurią pavadino *SEA Handling SpA*; nuo 2002 m. birželio 1 d. ši bendrovė teikė antžemines paslaugas Milano Linatės ir Milano Malpensos oro uostuose.
- 4 2002 m. kovo 26 d. Milano savivaldybės administracija, SEA ir profesinės sąjungos pasirašė susitarimą (toliau – 2002 m. kovo 26 d. susitarimas su profesinėmis sąjungomis), jame buvo nustatyta:

„Milano savivaldybės administracija <...> patvirtina, kad <...>

- bendrovės *SEA Handling* kontrolinis akcijų paketas priklausys bendrovei SEA mažiausiai penkerius metus,
- bendrovė SEA yra įsipareigojusi pranešti apie galimą partnerių profesinėms sąjungoms ir kartu pateikti verslo planą bei įmonės struktūrą <...> Susitarimas, kurį bendrovė SEA pasirašys su profesinėmis sąjungomis, įsigalios pateikus ir su profesinėmis sąjungomis aptarus minėtą planą,

- esant darbuotojų pertekliui, bus laikomasi sutartinio mobilumo plano ir netaikomos kolektyvinio atleidimo procedūros, o bendrovė SEA įsipareigos apmokėti tam tikrų darbuotojų persikvalifikavimo, persiorientavimo, skatinimo savanoriškai nutraukti darbo santykius ir išėjimo į pensiją išlaidas,
- į naują bendrovę pereinantiems darbuotojams bus užtikrinta įgytų teisių apsauga, ir jiems ateinantiems penkeriems metams bus suteikta užimtumo garantija,
- SEA ir galimi partneriai palaikys bendrovės sąnaudų ir pajamų balansą bei bendrą ekonominę sistemą, išlaikydami tokius pačius valdymo įgūdžius, toliau gerokai gerindami galimybes tinkamai konkuruoti vietos ir tarptautinėje rinkoje,
- bus kreipiamasi į kompetentingas ministerijas ir oro uosto institucijas, raginant priimti direktyvas, kuriomis būtų užtikrintas užimtumas vykstant antžeminių paslaugų veiklos atvėrimo konkurencijai procesams, taip pat siekiant laikytis saugumo ir patikimumo reikalavimų, kurie taikomi oro uostų valdymo organams ir turi būti taikomi specialistams, dirbantiems antžeminių paslaugų srityje.

Galiausiai savivaldybės administracija ir profesinės sąjungos stebės šio susitarimo turinį ir bėgant laikui tikrins, kaip vyksta atskirų etapų įgyvendinimas, tam skirtuose susitikimuose.“

- 5 Šie įsipareigojimai buvo patvirtinti SEA ir profesinių organizacijų susitarimais, be kita ko, 2002 m. balandžio 4 d. ir 2003 m. birželio 19 d. susitarimais, kurių turinys sutampa su 2002 m. kovo 26 d. susitarimo turiniu.
- 6 Nagrinėjamu laikotarpiu *SEA Handling* gavo iš SEA iš viso 359,644 mln. EUR paramos, suteiktos kaip kapitalo injekcijos (toliau – nagrinėjamos priemonės). Ši parama buvo skirta padengti *SEA Handling* veiklos nuostoliams; per tą patį laikotarpį ši bendrovė patyrė iš viso 339,784 mln. EUR nuostolių: 2002 m. apie 43,639 mln. EUR, 2003 m. – 49,489 mln. EUR, 2004 m. – 47,962 mln. EUR, 2005 m. – 42,430 mln. EUR, 2006 m. – 44,150 mln. EUR, 2007 m. – 59,724 mln. EUR, 2008 m. – 52,387 mln. EUR, 2009 m. – 29,7 mln. EUR, o 2010 m. – 13,4 mln. EUR.
- 7 Taikant nagrinėjamas priemones *SEA Handling* 2002 m. gavo iš SEA 39,965 mln. EUR, 2003 m. – 49,132 mln. EUR, 2004 m. – 55,236 mln. EUR, 2005 m. – 40,229 mln. EUR, 2006 m. – 60,439 mln. EUR, 2007 m. – 41,559 mln. EUR, 2008 m. – 25,271 mln. EUR, o 2009 m. – 47,810 mln. EUR.
- 8 2006 m. liepos 13 d. rašte Europos Komisija gavo skundą dėl valstybės pagalbos priemonių, kurios esą buvo suteiktos *SEA Handling*.
- 9 2010 m. birželio 23 d. raštu Komisija pranešė Italijos valdžios institucijoms apie savo sprendimą pradėti SESV 108 straipsnio 2 dalyje numatytą oficialią tyrimo procedūrą.
- 10 2012 m. gruodžio 19 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą. To sprendimo 191 punkte ji konstatavo, kad ištekliai, naudoti *SEA Handling* nuostoliams padengti, yra skirti valstybės, nes juos teikė SEA, kurios 99,12 % kapitalo nagrinėjamu laikotarpiu priklausė Milano savivaldybei ir Milano provincijos administracijai.

- 11 To sprendimo 192–217 punktuose Komisija padarė išvadą, kad priemonės priskiriamos Italijos valdžios institucijoms, remdamasi penkiais įrodymais: pirma, šio sprendimo 4 ir 5 punktuose nurodytais susitarimais su profesinėmis sąjungomis ir kitais dokumentais, antra, ypatingu SEA vadovų priklausomumu nuo Milano savivaldybės, trečia, neužpildytais atsistatydinimo pareiškimais, kuriuos SEA administracija įteikė Milano savivaldybei, ketvirta, Milano Malpensos ir Milano Linatės oro uostų operacijų svarba Milano savivaldybės politikos srityse ir, penkta, kapitalo didinimo priemonių, kurias turėjo patvirtinti SEA visuotinis susirinkimas, išimtinio pobūdžiu. Konkrečiai kalbant, remdamasi šiais įrodymais Komisija priėjo prie išvados, kad egzistavo bendra nuolatinės Italijos valdžios institucijų įtakos strategija, o tai, jos nuomone, reiškia, kad nereikia atskirai analizuoti kiekvieno veiksmo.
- 12 To paties sprendimo 219–315 punktuose Komisija vertino privataus investuotojo kriterijų, atsižvelgdama į Italijos valdžios institucijų, SEA ir *SEA Handling* pateiktą informaciją dėl: 1) ilgametės nuostolių padengimo strategijos; 2) 2002 m. suteiktų kapitalo injekcijų; 3) sprendimų dėl šių injekcijų priėmimo konteksto; 4) nuostolių padengimo alternatyvų; 5) SEA grupės pasirinkto verslo modelio pačiai teikti *SEA Handling* siūlomas paslaugas; 6) *SEA Handling* restruktūrizavimo ir SEA tikslų; 7) tolesnių *SEA Handling* ekonominių rezultatų; ir 8) šių rezultatų palyginimo su kitų operatorių ekonomiais rezultatais. Visa tai išnaginėjusi Komisija priėjo prie išvados, kad nė viena iš nagrinėjamų priemonių neatitinka šio kriterijaus.
- 13 Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje Komisija konstatavo, be kita ko, kad kapitalo injekcijos, kurias SEA teikė *SEA Handling* kiekvienais metais nagrinėjamu laikotarpiu, yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnį (1 straipsnis) ir kad ši valstybės pagalba, suteikta pažeidžiant SESV 108 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su vidaus rinka (2 straipsnis). Taigi Komisija nurodė Italijos Respublikai susigrąžinti iš pagalbos gavėjo šią pagalbą (3 straipsnio 1 dalis).

Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 14 2013 m. kovo 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo Milano savivaldybės ieškinį; ji prašė panaikinti ginčijamą sprendimą, o nepatenkinus šio reikalavimo – panaikinti jo 3–5 straipsnius.
- 15 Grįsdama ieškinį Milano savivaldybė rėmėsi keturiais pagrindais; pirmasis ir antrasis buvo grindžiami SESV 107 straipsnio 1 dalies pažeidimu, nes Komisija klaidingai konstatavo, kad buvo valstybės išteklių perdavimas ir kad nagrinėjamos priemonės buvo priskirtinos Italijos valstybei, taip pat klaidingai taikė privataus investuotojo kriterijų.
- 16 Skundžiamu sprendimu Bendrasis Teismas atmetė ieškinį ir priteisė iš Milano savivaldybės bylinėjimosi išlaidas.

Šalių reikalavimai

- 17 Milano savivaldybė Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą bei ginčijamą sprendimą ir priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 18 Komisija Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš Milano savivaldybės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl apeliacinio skundo

- 19 Grįsdama apeliacinį skundą Milano savivaldybė nurodo keturis pagrindus: pirmasis ir ketvirtasis grindžiami SESV 107 straipsnio 1 dalies pažeidimu, nes Bendrasis Teismas klaidingai konstatavo valstybės išteklių perdavimą ir pripažino, kad nagrinėjamos priemonės priskirtinos Milano savivaldybei, taip pat klaidingai taikė privataus investuotojo kriterijų. Antrajame ir trečiajame pagrinduose, taip pat susijusiuose su nagrinėjamų priemonių priskirtinumu Milano savivaldybei, ji tvirtina, kad Bendrasis Teismas klaidingai taikė įrodinėjimo pareigos principus ir iškreipė faktines aplinkybes bei įrodymus.

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo, susijusio su valstybės pagalbos sąvoka

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies, susijusios su valstybės išteklių sąvoka

– Šalių argumentai

- 20 Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 65 ir 66 punktuose rėmėsi tuo, kad jai priklauso didžioji dalis SEA akcijų, ir lemiamos įtakos prezumpcija, kaip ji suprantama pagal 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvos 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse (OL L 318, 2006, p. 17) 2 straipsnio b punktą, nepatikrinęs, ar Komisija įrodė, kad ši įtaka tikrai buvo ar kad ši savivaldybė netgi valdė SEA išteklius.
- 21 Pirmiausia, tai, kad SEA valdybos ir stebėtojų tarybos narius paskyrė pagrindinė akcininkė, remiantis taikytinomis Italijos įmonių teisės normomis, neįrodo, jog SEA lėšas nuolat kontroliavo viešosios valdžios institucijos.
- 22 Be to, Direktyva 2006/111 buvo priimta kaip teisiniu pagrindu remiantis SESV 106 straipsniu, o ne SESV 107 straipsniu, todėl šios direktyvos logika neturi reikšmės vertinant pastarojoje nuostatoje esančias sąvokas.
- 23 Galiausiai, remiantis jurisprudencija, sąlyga, kad išteklius nuolat kontroliuoja valstybė, įvykdyta tik tuomet, kai įrodymais pagrįsta, kad atitinkamais ištekliais nuolat disponuoja viešosios valdžios institucijos, o nagrinėjamu atveju taip nėra. 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendime *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) Teisingumo Teismas konstatavo, kad vien iš tos aplinkybės, kad valstybei priklauso didžioji įmonių akcijų dalis, negalima daryti išvados, jog daroma lemiamą įtaka, leidžianti reguliuoti šių įmonių išteklių panaudojimą. Be to, reikėtų pateikti įrodymų, kad egzistavo valstybės nurodymai, susiję su išteklių, panaudotų pagalbai teikti, valdymu.
- 24 Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas priėmė sprendimą *ultra petita*, kai skundžiamame sprendime analizavo valstybės išteklių perdavimą, nors, kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 55–58 ir 64 punktų, pirmojoje instancijoje Milano savivaldybė nepateikė argumentų, kuriais ginčytų SEA išteklių kvalifikavimą kaip valstybės išteklių. Taigi Milano savivaldybė šioje apeliacinėje byloje negali ginčyti to, kad Bendrasis Teismas išnagrinėjo pagrindą, kuris nebuvo pateiktas pirmojoje instancijoje. Komisija taip pat ginčija Milano savivaldybės argumentus dėl esmės.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

- 25 Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies priimtinumą pasakytina, kad, kaip pažymi Komisija, Bendrasis Teismas nagrinėjo SEA išteklių, perduotų *SEA Handling*, valstybinį pobūdį, nors Milano savivaldybė nepateikė jokių konkrečių argumentų šiuo klausimu, ir Bendrasis Teismas tai nurodė skundžiamo sprendimo 64 punkte.
- 26 Vis dėlto, kaip išvados 25 punkte pažymėjo generalinė advokatė, iš pirmojoje instancijoje pateikto ieškinio aiškiai matyti, kad Milano savivaldybė pirmajame ieškinio pagrinde pateiktais argumentais ginčijo ir nagrinėjamų priemonių priskyrimą, ir panaudotų išteklių valstybinį pobūdį. Vadinasi, skundžiamo sprendimo 65 ir 66 punktuose pateikti argumentai nėra Bendrojo Teismo sprendimas *ultra petita*, todėl reikia atmesti Komisijos argumentus, susijusius su apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies nepriimtumu.
- 27 Dėl šios pagrindo dalies pagrįstumo primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, norint priemonę kvalifikuoti kaip „valstybės pagalbą“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, reikia, kad būtų įgyvendintos visos toliau nurodytos sąlygos. Pirmą, turi būti valstybės veiksmai arba naudojami valstybės ištekliai. Antra, tokie veiksmai turi galėti daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai. Trečia, dėl jos turi būti suteiktas atrankusis pranašumas jos gavėjui. Ketvirta, ji turi iškraipyti konkurenciją arba galėti ją iškraipyti (2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Arriva Italia ir kt.*, C-385/18, EU:C:2019:1121, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 28 Taigi tam, kad pranašumas galėtų būti kvalifikuotas kaip pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, pagal pirmąją sąlygą jis turi būti suteiktas tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybės išteklių ir priskirtas valstybei (2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 14 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 29 Konkrečiai dėl sąlygos, susijusios su tuo, kad pranašumas turi būti tiesiogiai ar netiesiogiai suteiktas iš valstybės išteklių, iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad „pagalbos“ sąvoka yra platesnė už „subsidijos“ sąvoką, nes apima ne tik pozityviausias išmokas, kaip antai pačias subsidijas, bet ir priemones, įvairiais būdais mažinančias įmonei paprastai tenkančias finansines prievoles, kurios, nors ir nėra subsidijos tiesiogine šio žodžio prasme, yra to paties pobūdžio ir turi tokį patį poveikį (2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 15 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 30 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad SESV 107 straipsnio 1 dalis apima visas pinigines priemones, kurias viešosios valdžios institucijos gali realiai panaudoti paremdamos įmones, nesvarbu, ar tos priemonės yra nuolatinė valstybės turto dalis. Todėl net jei sumos, susijusios su nagrinėjama priemone, ne visuomet priklauso valstybės išdui, tai, kad jos yra nuolat valstybės kontroliuojamos ir dėl to priklauso kompetentingų nacionalinės valdžios institucijų dispozicijai, yra pakankamas pagrindas laikyti jas valstybiniais iškraipymais (2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 16 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 31 Konkrečiai dėl valstybės įmonių, kaip antai SEA, Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad valstybė, naudodamasi dominuojančia įtaka tokioms įmonėms, gali prireikus nukreipti jų išteklių naudojimą konkrečioms kitų įmonių lengvatoms finansuoti (2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 17 punktą).

- 32 Įmonė, kurios beveik 100 % kapitalo priklauso viešosios valdžios institucijoms ir kurios valdybos narius skiria šios institucijos, laikytina valstybės kontroliuojama įmone, nes šios viešosios valdžios institucijos gali tiesiogiai ar netiesiogiai daryti lemiamą įtaką tokiai įmonei (šiuo klausimu žr. 2002 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, C-482/99, EU:C:2002:294, 33 ir 34 punktus).
- 33 Be to, įmonės, visiškai priklausančios savivaldybei, suteiktos garantijos reiškia valstybės išteklių panaudojimą, nes šios garantijos susijusios su pakankamai konkrečia ekonomine rizika, dėl kurios ši įmonė gali turėti išlaidų (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 30 punktą).
- 34 Be to, kai naudodamasi savo dominuojančia įtaka tokioms įmonėms valstybė gali visiškai valdyti jų išteklių panaudojimą, kad prireikus galėtų finansuoti konkrečią kitoms įmonėms skirtą paramą, aplinkybė, kad atitinkamus išteklius valdo su valstybės institucija nesusiję subjektai arba kad tie ištekliai yra privačios kilmės, reikšmės neturi (2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija / TV2/Danmark*, C-656/15 P, EU:C:2017:836, 47 ir 48 punktai).
- 35 Nagrinėjamu atveju iš šios jurisprudencijos matyti, kad skundžiamo sprendimo 65 ir 66 punktuose Bendrasis Teismas, remdamasis tuo, kad beveik visos SEA akcijos tiesiogiai priklauso viešosios valdžios institucijoms, tarp kurių yra Milano savivaldybė, ir kad ši savivaldybė tiesiogiai arba pasinaudodama balsų dauguma SEA visuotiniame susirinkime skyrė šios bendrovės valdybos ir stebėtojų tarybos narius, galėjo nepadarydamas teisės klaidos priėti prie išvados, kad lėšos, kurias ši bendrovė suteikė *SEA Handling*, turi būti laikomos valstybės ištekliais.
- 36 Priešingai, nei teigia Milano savivaldybė, šio teiginio nepaneigia nei skundžiamo sprendimo 65 punkte pateikta nuoroda į Direktyvos 2006/111 2 straipsnio b punktą, nei 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendime *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) išdėstyti motyvai.
- 37 Pirma, nors nuoroda į Direktyvą 2006/111 nagrinėjamu atveju nereikšminga, šio sprendimo 35 punkte išdėstytų aplinkybių pakanka pagrįsti Bendrojo Teismo išvadą dėl valstybės išteklių panaudojimo.
- 38 Antra, kaip išvados 33 ir 34 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, iš 2017 m. rugsėjo 13 d. Sprendimo *ENEA* (C-329/15, EU:C:2017:671) 27 ir 31–35 punktų matyti, kad byloje, kurioje priimtas tas sprendimas, susiklosčiusios aplinkybės skiriasi nuo šios bylos aplinkybių. Tame sprendime nagrinėta pareiga pirkti ekologišką elektros energiją, dėl atitinkamos valstybės narės naudojimosi teisėkūros įgaliojimais taikoma tiek elektros energijos tiekėjams, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso valstybei, tiek tiems, kurių kapitalo didžioji dalis priklauso privatiems subjektams. Taigi pranašumas, kurį galima suteikė atitinkama valstybė narė, kaip teisės aktų leidėja, atsirado ne dėl to, kad valstybė, kaip pagrindinė atitinkamų valstybės įmonių akcininkė, naudojosi kontrolės įgaliojimais, todėl šio sprendimo 32–35 punktuose nurodytomis aplinkybėmis toks pranašumas negali būti laikomas finansuojamu iš valstybės išteklių.
- 39 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antros dalies, susijusios su nagrinėjamų priemonių priskirtinumu

– Šalių argumentai

- 40 Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas pažeidė SESV 107 straipsnio 1 dalį, kai skundžiamo sprendimo 80 punkte konstatavo, kad, siekiant įrodyti Milano savivaldybės dalyvavimą suteikiant nagrinėjamas pagalbos priemones, nereikalaujama pateikti tai patvirtinančių įrodymų, o tik pakanka įrodyti, kad nedalyvavimas nebuvo tikėtinas.
- 41 Šiuo klausimu Milano savivaldybė nurodo, kad siekdamas išvengti per plataus valstybės pagalbos sąvokos taikymo Teisingumo Teismas, be priskirtinumo instituciniams ryšiams kriterijaus, nustatė dar vieną, griežtesnį aktyvaus valstybės dalyvavimo patvirtinant atitinkamas priemones kriterijų – šis dalyvavimas turi būti identifikuojamas ir pakankamai glaudžiu priežastiniu ryšiu susijęs su kiekviena iš patvirtintų priemonių. Taip pat būtina įrodyti, kad visos priemonės patvirtintos valstybės iniciatyva ar netgi kad ji dalyvavo jas rengiant, taip pat kad ji faktiškai naudojosi kontrolės įgaliojimais ir darė lemiamą įtaką kiekvienam priimtam sprendimui.
- 42 Nagrinėjamu atveju tokių įrodymų nėra, nes Bendrasis Teismas taikė nedalyvavimo tikimybės nebuvimo kriterijų, taigi padarė akivaizdžią klaidą, nustatydamas įrodinėjimo standartą priskirtinumo klausimu.
- 43 Komisija pirmiausia pažymi, kad Milano savivaldybė ginčija tik skundžiamo sprendimo 80 punktą, kuriame pakartojami jurisprudencijoje įtvirtinti šio sprendimo 75 nurodyti principai, susiję su priskirtinumo sąvoka, taigi ši apeliacinio skundo pagrindo dalis iš dalies nepriimtina arba nereikšminga. Bet kuriuo atveju Bendrasis Teismas nesirėmė klaidinga priskirtinumo sąvoka, nesivadovavo neigiamomis prielaidomis ir netaikė klaidingo įrodinėjimo standarto.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 44 Pirmiausia reikia atmesti Komisijos argumentus, grindžiamus apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antros dalies nepriimtiniu, nes Milano savivaldybė aiškiai ginčijo teisės principus, kuriais rėmėsi Bendrasis Teismas, priskirdamas SEA veiksmus Milano savivaldybei. Šiuo aspektu klausimas, ar Bendrasis Teismas tuos pačius principus nurodė keliose skundžiamos sprendimo vietose, savaime nėra reikšmingas.
- 45 Dėl esmės šio sprendimo 28 punkte priminta, jog tam, kad suteikiama nauda galėtų būti kvalifikuojama kaip pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, pagal pirmąją iš šioje nuostatoje įtvirtintų sąlygų ji turi būti suteikta tiesiogiai ar netiesiogiai iš valstybės išteklių ir priskirta valstybei.
- 46 Konkrečiai dėl sąlygos, kad valstybės įmonės nustatyta ši pranašumą suteikianti priemonė turi būti priskiriama valstybei, primintina, kad išvada dėl priskirtinumo negali būti daroma remiantis vien tuo, jog pranašumą suteikė valstybės kontroliuojama valstybės įmonė. Iš tikrųjų, net jei valstybė gali kontroliuoti valstybės įmonę ir daryti lemiamą įtaką jos sandoriams, reali kontrolė konkrečiu atveju negali būti preziumuojama automatiškai. Reikia dar išnagrinėti, ar viešosios valdžios institucijos turi būti laikomos vienaip ar kitaip dalyvavusiomis patvirtinant šias priemones (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 47 Negalima reikalauti, kad remiantis tiksliais nurodymais būtų įrodyta, jog valdžios institucijos konkrečiai skatino valstybės įmonę imtis atitinkamų pagalbos priemonių. Išvadą apie galimybę priskirti valstybei pagalbos priemonę, kurios ėmėsi valstybės įmonė, galima daryti iš visų įrodymų, išplaukiančių iš konkretaus atvejo aplinkybių ir šios priemonės nustatymo konteksto (2014 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 32 punktas ir 2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 18 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 48 Ypač svarbus bet koks įrodymas, kuriuo konkrečiu atveju parodomas arba valdžios institucijų dalyvavimas patvirtinant priemonę ar nedalyvavimo tikimybės nebuvimas, taip pat atsižvelgiant į priemonės apimtį, turinį ar ja nustatytas sąlygas, arba valdžios institucijų nedalyvavimas patvirtinant tą priemonę (2014 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, 33 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Be to, vien tai, kad valstybės įmonė buvo įsteigta kaip bendrosios teisės kapitalo bendrovė, atsižvelgiant į autonomiją, kurią jai gali suteikti ši teisinė forma, negali būti laikoma pakankama paneigti, kad tokios bendrovės nustatyta priemonė priskirtina valstybei. Kontrolės situacijos egzistavimas ir dėl to praktiškai esančios dominuojančios įtakos darymo realios galimybės nuo pat pradžių trukdo atmesti bet kokio tokios bendrovės priimtą priemonės priskyrimo valstybei galimybę, taigi ir su valstybės pagalba susijusių Sutarties taisyklių apėjimo grėsmę, nepaisant valstybės įmonės teisinės formos, kaip vieno iš požymių, leidžiančio konkrečiu atveju nustatyti valstybės dalyvavimą, svarbos apskritai (2017 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Fondul Proprietatea*, C-150/16, EU:C:2017:388, 20 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad skundžiamo sprendimo 80–88 punktuose tikrindamas, ar ginčijamo sprendimo 195–200 konstatuojamosiose dalyse Komisijos pateikti įrodymai leidžia daryti prielaidą, kad Milano savivaldybė dalyvavo patvirtinant nagrinėjamas priemones, Bendrasis Teismas taikė šio sprendimo 46–49 punktuose primintoje jurisprudencijoje Teisingumo Teismo įtvirtintus principus.
- 51 Pirma, remiantis šiais principais, priešingai, nei teigia Milano savivaldybė, Komisija neturėjo įrodyti, o Bendrasis Teismas neturėjo įsitikinti, kad viešosios valdžios institucijos konkrečiai nurodė valstybės įmonei imtis nagrinėjamų priemonių.
- 52 Antra, nereikia priimti sprendimo dėl klausimo, ar pagal šio sprendimo 48 punkte primintą jurisprudenciją Komisija galėjo remtis tik įrodymais, konkrečiu atveju pagrindžiančiais viešosios valdžios institucijų dalyvavimo tikimybės nebuvimą. Kaip išvados 38–44 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, Milano savivaldybės argumentai kyla dėl skundžiamo sprendimo klaidingo aiškinimo, pagal kurį Bendrasis Teismas pripažino, kad Komisija galėjo padaryti išvadą dėl nagrinėjamų priemonių priskirtinumo, remdamasi vien tuo, kad nėra tikėtina, jog Milano savivaldybė nedalyvavo jas patvirtinant.
- 53 Pirma, skundžiamo sprendimo 80–83 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad 2002 m. kovo 26 d. susitarimu su profesinėmis sąjungomis SEA sukuriamas aiškus ir tikslus įpareigojimas bent penkerių metų laikotarpiu kompensuoti *SEA Handling* nuostolius. Antra, jis pripažino, kad pasirašiusi šį susitarimą Milano savivaldybė formaliai davė sutikimą kartu kaip didžiausia SEA akcininkė ne tik dėl to, kad toks įpareigojimas būtų nustatytas, bet ir dėl to, kad vėliau SEA jo laikysis ir jį vykdys. Trečia, jis padarė išvadą, kad aktyvus Milano savivaldybės dalyvavimas derantis ir sudarant minėtą susitarimą yra svarbiausias Italijos valdžios institucijų dalyvavimo suteikiant nagrinėjamas priemones įrodymas.

- 54 Skundžiamo sprendimo 84–87 punktuose vertindamas faktines aplinkybes Bendrasis Teismas pripažino *SEA Handling* valdybos posėdžių protokolų įrodomąją galią – aplinkybę, kad Milano meras 2006 m. paprašė SEA valdybos pirmininko palikti pareigas ir šis tai padarė, ir aplinkybę, kad SEA valdybos nariai įteikė šiam merui neužpildytus atsistatydinimo pareiškimus.
- 55 Galiausiai skundžiamo sprendimo 88 punkte Bendrasis Teismas patvirtino ginčijamo sprendimo 210 konstatuojamojoje dalyje pateiktą Komisijos teiginį, kad nagrinėjamos priemonės buvo „svarbūs sprendimai“, o būtent remdamasi šia aplinkybe Komisija toje pačioje konstatuojamojoje dalyje padarė išvadą, kad nėra tikimybės, jog Milano savivaldybė nedalyvavo patvirtinant šias priemones.
- 56 Taigi iš skundžiamo sprendimo 80–88 punktų aiškiai matyti, kad Bendrasis Teismas pripažino, jog yra įrodymų, konkrečiu atveju pagrindžiančių Milano savivaldybės dalyvavimą patvirtinant minėtas priemones, ir kad būtent remdamasis šiais įrodymais jis konstatavo, jog Komisija taip pat galėjo remtis tikimybės, kad Milano savivaldybė nedalyvavo patvirtinant bent jau kai kurias iš nagrinėjamų priemonių laikotarpiu po 2002 m. kovo 26 d. susitarimo su profesinėmis sąjungomis sudarymo, nebuvimu.
- 57 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antrą dalį, taigi ir visą pirmąjį pagrindą, reikia atmesti kaip nepagrįstus.

Dėl antrojo pagrindo, grindžiamo įrodinėjimo pareigos principais

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmos dalies, grindžiamos esą nevienodai paskirstyta įrodinėjimo pareiga

– Šalių argumentai

- 58 Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas neatidžiai išnagrinėjo jos pateiktus įrodymus, kai skundžiamo sprendimo 89–94 punktuose apibendrintai pakartojo ginčijame sprendime išdėstytus teiginius ir atmetė pateiktus įrodymus kaip nepakankamus, kad jais remiantis būtų galima nugincyti tikimybės, kad Milano savivaldybė nedalyvavo taikant nagrinėjamas priemones, nebuvimą.
- 59 Taigi Bendrasis Teismas leido Komisijai remtis paneigiančiu įrodymu, t. y. įrodyti, kad nėra nedalyvavimo tikimybės, nors Milano savivaldybei nurodė pateikti įtikinamų nedalyvavimą patvirtinančių įrodymų, o tai yra *probatio diabolica* reikalavimas.
- 60 Tai patvirtina skundžiamo sprendimo 82 punktą, kuriame Bendrasis Teismas atmetė Milano savivaldybės argumentą, kad sudarant 2002 m. kovo 26 d. susitarimą su profesinėmis sąjungomis ji dalyvavo tik kaip politinė tarpininkė, nors ši aplinkybė buvo įrodyta profesinių sąjungų atstovų priesaika patvirtintais pareiškimais *ad hoc*. Bendrasis Teismas ne tik nepripažino šių pareiškimų įrodomosios galios, bet ir nusprendė, kad neturi reikšmės ir aplinkybė, jog šį susitarimą pasirašė už personalo ir darbo klausimus, o ne už biudžetą atsakingas mero pavaduotojas.

61 Komisija teigia, kad Milano savivaldybės argumentai nepriimtini, nes jais Teisingumo Teismo prašoma iš naujo įvertinti faktines aplinkybes. Bet kuriuo atveju Bendrasis Teismas nepadarė neįmanoma įrodyti priskirtinumo negalimumą ir netaikė nevienodos įrodinėjimo pareigos, o atidžiai įvertino tiek priskirtinumo, tiek nepriskyrimo įrodymus.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

62 Kadangi Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas išvadą dėl nagrinėjamų priemonių priskirtinumo grindė vien tuo, kad nėra tikimybės, jog ji nedalyvavo patvirtinant šias priemones, pasakytina, kad šio sprendimo 52 ir 56 punktuose jau pažymėta, jog šie argumentai kyla dėl skundžiamo sprendimo klaidingo aiškinimo, nes skundžiamo sprendimo 80–88 punktuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad yra įrodymų, konkrečiai patvirtinančių Milano savivaldybės dalyvavimą patvirtinant nagrinėjamas priemones.

63 Be to, kaip išvados 48 punkte pažymėjo generalinė advokatė, Bendrasis Teismas, atsižvelgdamas į jurisprudencijoje išplėtotus principus, taip pat išnagrinėjo Milano savivaldybės pateiktus įrodymus, jos teigimu, pagrindžiančius jos nedalyvavimą patvirtinant šias priemones.

64 Bendrasis Teismas išnagrinėjo aplinkybes, patvirtinančias arba paneigiančias kiekvieno iš Komisijos ar Milano savivaldybės pateiktų įrodymų įrodomąją galią, taip pat tai, kiek šie įrodymai yra svarbūs. Vadinasi, Bendrasis Teismas nešališkai išnagrinėjo šalių pateiktus argumentus ir įrodymus ir priėjo prie išvados tik detalai išanalizavęs visas nurodytas aplinkybes.

65 Taigi, kaip išvados 49 punkte pažymėjo generalinė advokatė, priešingai, nei teigia Milano savivaldybė, Bendrasis Teismas atmetė jos argumentus ne dėl to, kad ji privalėjo pateikti įtikinamų įrodymų, pagrindžiančių jos nedalyvavimą patvirtinant nagrinėjamas priemones, ir ne dėl to, kad jis taikė nevienodą įrodinėjimo pareigą, o dėl to, kad Bendrasis Teismas išnagrinėjo kiekvieno pateikto įrodymo įrodomąją galią.

66 Galiausiai, kadangi Milano savivaldybė šio sprendimo 60 punkte apibendrintais argumentais ginčija tokį Bendrojo Teismo vertinimą, pasakytina, kad, kaip teisingai tvirtina Komisija, šiais argumentais prašoma iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, o tai nėra Teisingumo Teismo kompetencija (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97 punktą).

67 Taigi antrojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtina ir iš dalies nepagrįsta.

Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies, susijusios su pateiktiniais įrodymais

– *Šalių argumentai*

68 Milano savivaldybė laikosi nuomonės, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 73–83 punktuose konstatavo, kad Komisija pagrįstai teigė, jog jos aktyvaus dalyvavimo sudarant 2002 m. kovo 26 d. susitarimą su profesinėmis sąjungomis savaime pakanka norint pagrįsti teiginį, kad ji dalyvavo taikant nagrinėjamas priemones, laikytinas viena priemone.

69 Remiantis jurisprudencija, Komisija turėjo įrodyti kiekvienos iš rekapitalizacijos priemonių, taikytų nagrinėjamu laikotarpiu, priskirtinumą, nes šios įvairios priemonės labai skyrėsi viena nuo kitos. Nors Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad kelios viena po kitos patvirtintos valstybės

priemonės gali būti laikomos viena priemone, taip yra tik su sąlyga, kad, atsižvelgiant į jų eiliškumą, paskirtį ir įmonės situaciją, jos yra taip glaudžiai tarpusavyje susijusios, kad jų neįmanoma atskirti. Bendrasis Teismas taip pat klaidingai taikė šią su valstybės išteklių ir privataus ūkio subjekto kriterijais susijusią jurisprudenciją priemonių priskirtinumui.

- 70 Šiuo klausimu Milano savivaldybė pirmiausia nurodė Bendrajame Teisme, kad galimų priskirtinumo įrodymų yra mažai, jie nepakankami ir tiesiogiai nesusiję su nagrinėjamos priemonėmis. Taip pat neteisinga teigti, kad Italijos valdžios institucijos ir SEA pripažino, jog egzistuoja ilgametė strategija padengti *SEA Handling* nuostolius laikotarpiu, būtinu jai restruktūrizuoti, nes šie teiginiai susiję tik su *SEA Handling* reorganizavimu. Galiausiai pasakytina, kad rekapitalizacija visada vyko nenuosekliai.
- 71 Komisija atsikerta, kad tai prieštarautų Teisingumo Teismo jurisprudencijos, susijusios su sąlygomis, kurios turi būti įvykdytos, kad kelios viena po kitos einančios valstybės priemonės būtų laikomos viena priemone, formuluotei ir logikai, jeigu ji apimtų tik valstybės išteklių ir privataus ūkio subjekto kriterijus. Dėl likusių argumentų pasakytina, kad Milano savivaldybė tik prašo Teisingumo Teismo iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, o tai nepriimtina apeliacinio skundo stadijoje.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

- 72 Pagal suformuotą jurisprudenciją dėl to, kad valstybės priemonės yra įvairių formų ir turi būti nagrinėjamos atsižvelgiant į jų pasekmes, neatmestina galimybė, jog kelios viena po kitos patvirtintos valstybės priemonės taikant SESV 107 straipsnio 1 dalį laikytinos viena priemone. Taip gali būti, be kita ko, tuo atveju, kai viena po kitos taikomos priemonės, atsižvelgiant į jų eiliškumą, tikslą ir įmonės padėtį, kai taikomos šios priemonės, yra taip glaudžiai susijusios, kad jų neįmanoma atskirti (2015 m. birželio 4 d. Sprendimo *Komisija / MOL*, C-15/14 P, EU:C:2015:362, 97 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 33 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 73 Kadangi ši jurisprudencija, taikant SESV 107 straipsnio 1 dalį, susijusi su pačiomis valstybės patvirtintomis priemonėmis ir pagal ją jos turi būti analizuojamos objektyviai, atsižvelgiant į jų pasekmes, ši jurisprudencija negali būti taikoma tik kai kuriems šioje nuostatoje nurodytiems kriterijams. Taigi, kaip išvados 54 punkte pažymėjo generalinė advokatė, ši jurisprudencija gali būti taikoma ir tokių priemonių priskirtinumo valstybei kriterijui.
- 74 Vadinasi, priešingai, nei teigia Milano savivaldybė, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 71 punkte pateikė nuorodą į tą pačią jurisprudenciją ir ją taikė analizuodamas nagrinėjamų priemonių priskirtinumą Milano savivaldybei.
- 75 Dėl kitų argumentų pasakytina, kad, kaip teisingai teigia Komisija, Milano savivaldybė šio sprendimo 70 punkte apibendrintais argumentais tik prašo iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, nes nesutinka su skundžiamo sprendimo 72 ir 73 punktuose išdėstytu Bendrojo Teismo vertinimu, o tai, kaip matyti iš šio sprendimo 66 punkte nurodytos jurisprudencijos, yra nepriimtina apeliacinio skundo stadijoje.
- 76 Taigi antrojo pagrindo antra dalis, vadinasi, ir visas šis pagrindas, turi būti atmestas kaip iš dalies nepriimtinas ir iš dalies nepagrįstas.

Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, grindžiamo įrodymų iškraipymu

Šalių argumentai

- 77 Milano savivaldybė teigia, kad Bendrasis Teismas iškraipė 2002 m. kovo 26 d. susitarimą su profesinėmis sąjungomis, kai skundžiamo sprendimo 77 punkte konstatavo, kad šiame susitarime buvo numatyta aiški ir tiksli SEA pareiga bent penkerius metus išlaikyti *SEA Handling* sąnaudų ir naudos pusiausvyrą ir bendrą ekonominį pagrindą, ir tuo remdamasis padarė išvadą, kad dėl šios pareigos SEA privalėjo kompensuoti galimus *SEA Handling* nuostolius, galinčius paveikti jos ekonominės veiklos tęstinumą.
- 78 Šiuo aspektu Milano savivaldybė paaiškina, kad šiame susitarime nenumatyta SEA pareiga rekapitalizuoti *SEA Handling*, nes jame neminimi nei nuostoliai, nei rekapitalizacija, nei SEA įsipareigojimai, jei taip nutiktų. Todėl Bendrasis Teismas, atsižvelgdamas į vėlesnę rekapitalizaciją, atliko retrospektyvų vertinimą, t. y. neatsižvelgė į minėto susitarimo sudarymo aplinkybes. Vis dėlto pagal šį susitarimą *SEA Handling* buvo įsteigta siekiant leisti konkurenciją kituose Italijos oro uostuose, taigi tikintis plėtros.
- 79 Milano savivaldybė patikslina, kad, nors 2002 m. kovo 26 d. susitarime su profesinėmis sąjungomis ji „patvirtino“, jog bus išlaikyta *SEA Handling* „sąnaudų ir naudos pusiausvyrą ir bendras ekonominis pagrindas“, ši susitarimo nuostata įtvirtinta tarp nuostatos dėl darbuotojų skaičiaus sumažinimo ir nuostatos dėl *SEA Handling* veiklos išplėtimo kitose rinkose, nes šios priemonės turi padėti išvengti rekapitalizacijos. Be to, tame susitarime nurodyta, kad akcininkai gali dalyvauti valdant *SEA Handling* kapitalą ir taip pagerinti teigiamas jos perspektyvas. Galiausiai tame susitarime tvirtinama, kad bus išlaikyti *SEA Handling* valdymo gebėjimai, siekiant dar pagerinti jos galimybes veiksmingai konkuruoti nacionalinėse ir tarptautinėse rinkose.
- 80 Vadinasi, Milano savivaldybė 2002 m. kovo 26 d. susitarime su profesinėmis sąjungomis nepriėmė jokio su rekapitalizacija susijusio materialaus ar teisinio įsipareigojimo.
- 81 Komisija teigia, kad Milano savivaldybė, prisidengdama tariamu iškraipymu, tik ginčija Bendrojo Teismo atliktą SEA veiksmų priskirtinumo Milano savivaldybei įrodymų vertinimą, o dėl to šie argumentai yra nepriimtini. Bet kuriuo atveju šie argumentai yra nepagrįsti.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 82 Iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad tik Bendrasis Teismas turi jurisdikciją, pirma, konstatuoti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo konstatuotų aplinkybių ir tikrovės neatitiktis matyti iš jam pateiktos bylos medžiagos, ir, antra, tokias faktines aplinkybes įvertinti (2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 97 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 83 Taigi faktinių aplinkybių vertinimas nėra Teisingumo Teismo kontrolei pateiktinas teisės klausimas, nebent būtų iškraipyti Bendrajam Teismui pateikti įrodymai (2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 98 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 84 Jeigu apeliantas tvirtina, kad Bendrasis Teismas iškreipė įrodymus, pagal SESV 256 straipsnį, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 58 straipsnio pirmą pastraipą ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punktą jis turi aiškiai nurodyti, kokius įrodymus iškreipė, taip pat įrodyti nagrinėjimo klaidas, dėl kurių Bendrasis Teismas, atlikdamas vertinimą, šitaip iškreipė įrodymus. Be to, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, iškreipimas turi būti akivaizdžiai matomas iš bylos medžiagos, nesant reikalo iš naujo įvertinti faktinių aplinkybių ir įrodymų (2016 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija ir Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 99 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 85 Nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 77 punkte pažymėjo, kad pagal 2002 m. kovo 26 d. susitarimą su profesinėmis sąjungomis SEA tenka aiški ir tiksli pareiga bent penkerius metus išlaikyti *SEA Handling* „sąnaudų ir naudos pusiausvyrą ir bendrą ekonominę pagrindą, išlaikant jos valdymo gebėjimus ir reikšmingai pagerinant jos galimybes veikti nacionalinėse ir tarptautinėse rinkose“.
- 86 Taigi konstatuotina, kad 2002 m. kovo 26 d. susitarimo su profesinėmis sąjungomis tekstas leidžia daryti išvadą, kurią Bendrasis Teismas padarė skundžiamo sprendimo 77 punkte, t. y. kad dėl šios pareigos SEA privalėjo kompensuoti galimus *SEA Handling* nuostolius, galinčius paveikti jos ekonominės veiklos tęstinumą. Kaip konstatavo Bendrasis Teismas tame pačiame punkte, šią išvadą patvirtina ir šio sprendimo 5 punkte nurodyti vėlesni susitarimai su profesinėmis sąjungomis, taigi galimas iškreipimas bet kuriuo atveju nėra akivaizdžiai matomas iš bylos dokumentų.
- 87 Dėl kitų argumentų pakanka pažymėti, kad, kaip teisingai teigia Komisija ir išvados 65–68 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, Milano savivaldybė, prisidengdama tariamu šio susitarimo iškreipimu, tik ginčija Bendrojo Teismo atliktą šio įrodymo vertinimą, kai tvirtina, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į šio susitarimo sudarymo aplinkybes.
- 88 Taigi trečiąją pagrindą reikia atmesti kaip iš dalies nepriimtina ir iš dalies nepagrįstą.

Dėl ketvirtojo pagrindo, grindžiamo privataus investuotojo kriterijumi

Šalių argumentai

- 89 Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 97, 107 ir 108 punktuose klaidingai vertino faktines aplinkybes ir nepaisė privataus investuotojo kriterijaus.
- 90 Pirma, kaip įrodyta nagrinėjant apeliacinio skundo antrąją pagrindą, nei remiantis 2002 m. kovo 26 d. susitarimu su profesinėmis sąjungomis, nei jokių kitu dokumentu negalima daryti išvados, kad egzistuoja strategija, pagal kurią SEA padengia *SEA Handling* nuostolius.
- 91 Antra, nagrinėdamas privataus investuotojo kriterijų Bendrasis Teismas neatsižvelgė į specifinę SEA situaciją tuo laikotarpiu: ši situacija skyrėsi nuo įprasto privataus investuotojo situacijos, nes ši bendrovė turėjo išimtinę koncesiją valdyti Milano oro uostus iki 2041 m., taigi vykdė nedidelės rizikos veiklą su perspektyva, kad jos labai ilgalaikės investicijos bus pelningos.

- 92 Bendrojo Teismo padaryta klaida pasireiškė tuo, kad, jo nuomone, svarbu tai, jog nėra šiuolaikinių ekonominių tyrimų, patvirtinančių, kad atidžiai išnagrinėtas *SEA Handling* rekapitalizacijos pelningumas ir gražos laikotarpis, remiantis sąnaudų ir naudos analize. Tai matyti visų pirma iš skundžiamo sprendimo 114 punkto, kuriame Bendrasis Teismas klaidingai nepripažino Milano savivaldybės pateikto ekonominio tyrimo svarbos vien dėl to, kad šis tyrimas atliktas jau patvirtinus nagrinėjamas priemones.
- 93 Pagal jurisprudenciją reikalaujama ne to, kad priemonės ekonominio pagrįstumo įrodymų data būtų ta pati kaip jos patvirtinimo data, bet kad vertinant šią priemonę pagal šį kriterijų būtų atsižvelgiama į jos patvirtinimo aplinkybes, taigi *ex ante* turi būti ne pats ekonominis tyrimas, bet jame išdėstytas požiūris. Iš tiesų būtų absurdiška reikalauti, kaip padarė Bendrasis Teismas, kad privati įmonė pateiktų jos prognozes patvirtinantį dokumentą kaip *sine qua non* sąlygą tam, jog galėtų pasinaudoti privataus investuotojo kriterijumi.
- 94 Šiuo aspektu Milano savivaldybė primena, kad 2002 m. *SEA Handling* perspektyvos buvo geros ir kad jos reorganizavimo procesas vėlavo dėl kelių vėliau nutikusių nenumatytų išorės įvykių. Taigi SEA nereikėjo dėl kiekvienos rekapitalizacijos atlikti naujo konkretaus pelningumo vertinimo ir juo labiau neprivalėjo pagal nacionalinę teisę raštu išdėstyti šių priemonių pagrįstumo, padedama nepriklausomų ekonomistų. Konkrečiai kalbant, *SEA Handling* problema iš esmės buvo susijusi su darbo jėgos sąnaudomis, todėl nebuvo priežasties užsakyti ekonominių tyrimų.
- 95 Trečia, Milano savivaldybės teigimu, Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, kad Sąjungos teismas gali atlikti tik ribotą Komisijos atliktų sudėtingų ekonominių vertinimų kontrolę. Iš tiesų pagal jurisprudenciją šis teismas turi atlikti išsamią ir visapusišką faktinių ir teisinių aplinkybių kontrolę, be kita ko, susijusią su Komisijos pateiktu ekonominių duomenų aiškinimu.
- 96 Ketvirta, Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas jai perkėlė pareigą įrodyti privataus investuotojo kriterijų, o Komisija šiuo klausimu nepateikė jokių įrodymų. Kaip Komisija pripažino Bendrajame Teisme, ji neatliko jokių oro uostų antžeminių paslaugų rinkos tyrimų ir jokių ekonominių tyrimų, susijusių su šiuo kriterijumi, ar kitų panašių ūkio subjektų ekonominių rezultatų analizės. Be to, ji taip pat nenurodė, kokių priemonių SEA turėjo imtis pagal šį kriterijų.
- 97 Priešingai, nei nustatyta jurisprudencijoje, Komisija padarė išvadą, kad *SEA Handling* įgijo pranašumą, remdamasi neigiama prezumpcija, pagrįsta informacijos, leidžiančios padaryti priešingą išvadą, nebuvimu, nesant kitų įrodymų, galinčių patvirtinti tokio pranašumo buvimą. Taigi nepatikrinęs, ar atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgė į visas reikšmingas aplinkybes, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų.
- 98 Komisija ginčija Milano savivaldybės pateiktų argumentų pagrįstumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 99 Pirma, pažymėtina, kad šio sprendimo 90 punkte apibendrintuose Milano savivaldybės argumentuose tik pakartojami antrajame pagrinde išdėstyti argumentai, taigi dėl tų pačių priežasčių, kaip išdėstytos šio sprendimo 75 punkte, jie yra neįtikinami.
- 100 Antra, dėl šio sprendimo 95 punkte apibendrintų argumentų, susijusių su Bendrojo Teismo atliktina teismine kontrole, pasakytina, kad suformuotoje jurisprudencijoje taip pat nustatyta, jog atliekant tyrimą, kurį turi atlikti Komisija, taikydama privataus ūkio subjekto principą, reikia sudėtingo ekonominio vertinimo ir jog vykdydami Komisijos atliktų sudėtingų ekonominių

vertinimų valstybės pagalbos srityje kontrolę Sąjungos teismai neturi pakeisti Komisijos vertinimo savuoju (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 39 punktas).

- 101 Taigi Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime nepadarė teisės klaidos, kai tik patikrino, ar atlikdama privataus investuotojo kriterijaus taikymo ekonominį vertinimą Komisija padarė akivaizdžią vertinimo klaidą.
- 102 Priešingai, nei teigia Milano savivaldybė, remiantis 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendime *KME Germany ir kt. / Komisija* (C-272/09 P, EU:C:2011:810) ir 2011 m. gruodžio 8 d. Sprendime *Chalkor / Komisija* (C-386/10 P, EU:C:2011:815) suformuota jurisprudencija negalima padaryti jokios kitos išvados. Kaip išvados 80 punkte iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, ši jurisprudencija, susijusi su Komisijos sprendimų, kuriais konstatuojami SESV 101 ir 102 straipsnių pažeidimai ir prireikus skiriamos sankcijos pagal šias nuostatas, teismine kontrole, negali būti automatiškai taikoma Komisijos sprendimų valstybės pagalbos srityje teisminei kontrolei.
- 103 Trečia, dėl argumento, kad skundžiamo sprendimo 113–117 punktuose Bendrasis Teismas esą netinkamai paskirstė įrodinėjimo pareigą, primintina, kad sąvoka „pagalba“, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, negali apimti įmonei suteiktos priemonės iš valstybės išteklių, kai ji būtų galėjusi gauti tokį patį pranašumą įprastas rinkos sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis, o vertinimas, kokiomis sąlygomis buvo gautas pranašumas, iš esmės atliekamas taikant privataus ūkio subjekto principą (2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Komisija / FIH Holding ir FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 104 Jei paaiškėtų, kad privataus ūkio subjekto principas gali būti taikomas, Komisija privalėtų paprašyti atitinkamos valstybės narės jai pateikti visą reikšmingą informaciją, kuri leistų patikrinti, ar šio principo taikymo sąlygos įvykdytos (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 104 punktas ir 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Komisija / FIH Holding ir FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 47 punktas).
- 105 Taikant privataus investuotojo kriterijų siekiama nustatyti, ar bet kokia forma įmonei suteiktas ekonominis pranašumas iš valstybės išteklių dėl savo poveikio iškreipia ar gali iškreipti konkurenciją ir daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 89 punktas). Taigi reikia patikrinti ne tai, ar privatus investuotojas būtų elgęsis lygiai taip pat kaip valstybinis investuotojas, bet ar panašiomis sąlygomis jis būtų įmokėjęs tokią pat sumą kaip ir valstybinis investuotojas (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 95 punktą).
- 106 Vertinant klausimą, ar ta pati priemonė įprastomis rinkos sąlygomis būtų taikoma privataus investuotojo, kurio situacija kuo panašesnė į valstybės situaciją, reikia atsižvelgti tik į naudą ir pareigas, susijusias su valstybės, kaip akcininkės, padėtimi, išskyrus naudą ir pareigas, susijusias su jos, kaip viešosios valdžios subjekto, įgaliojimais (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 79 punktas). Jei vykstant administracinei procedūrai valstybė narė remiasi privataus investuotojo kriterijumi, esant abejonių, ji privalo nedviprasmiškai ir remdamasi objektyvia bei patikrinama informacija įrodyti, kad priemonės ėmėsi veikdama kaip akcininkė (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF*, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 82 punktas).

- 107 Iš šios informacijos turi aiškiai matytis, kad atitinkama valstybė narė prieš suteikdama ekonominių pranašumą ar tuo pačiu metu priėmė sprendimą veiksmingai įgyvendinama priemone investuoti į valstybės kontroliuojamą įmonę. Šiuo tikslu, be kita ko, gali būti pareikalauta informacijos, iš kurios būtų matyti, kad tas sprendimas grindžiamas ekonominiais vertinimais, nagrinėjamos bylos aplinkybėmis panašiais į racionalaus privataus investuotojo, kurio padėtis kaip įmanoma panašesnė į minėtos valstybės narės padėtį, vertinimus, kuriuos prieš vykdydamas tą investiciją jis galėtų atlikti, siekdamas nustatyti tokios investicijos pelningumą ateityje (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 83 ir 84 punktus*).
- 108 Nagrinėjamu atveju, kaip išvados 101 punkte pažymėjo generalinė advokatė, iš ginčijamo sprendimo ir skundžiamo sprendimo aiškiai matyti, kad Komisija savo sprendime taikė privataus ūkio subjekto principą ir kad privataus investuotojo kriterijaus taikymas nagrinėjamu atveju neginčytas nei Komisijoje, nei Bendrajame Teisme; tai Komisija patvirtino ir per posėdį Teisingumo Teisme.
- 109 Privataus investuotojo kriterijus yra vienas iš veiksnių, į kuriuos Komisija privalo atsižvelgti, siekdama įrodyti pagalbos buvimą, taigi jis nėra tik valstybės narės prašymu taikoma išimtis, jei buvo konstatuota, jog yra visi „valstybės pagalbos“ sąvoką sudarantys elementai, nurodyti SESV 107 straipsnio 1 dalyje (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 103 punktas ir 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija**).
- 110 Taigi būtent Komisijai tenka pareiga, atsižvelgiant, be kita ko, į atitinkamos valstybės narės pateiktą informaciją, įrodyti, kad neįvykdytos privataus ūkio subjekto principo taikymo sąlygos ir dėl to nagrinėjama valstybės priemonė suteikia pranašumą, kaip jis suprantamas pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją*).
- 111 Šiuo klausimu pažymėtina, kad sprendime užbaigti formalią tyrimo procedūrą pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 7 straipsnį Komisija negali daryti prielaidos, kad įmonė įgijo pranašumą, kuris yra valstybės pagalba, remdamasi tik neigiama prezumpcija, pagrįsta informacijos, leidžiančios padaryti priešingą išvadą, nebuvimu, nesant kitų įrodymų, galinčių patvirtinti tokio pranašumo buvimą (2009 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija / MTU Friedrichshafen, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 58 punktas ir 2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 70 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija**).
- 112 Vis dėlto pagal jurisprudenciją taikant privataus ūkio subjekto kriterijų svarbi yra tik sprendimo investuoti priėmimo momentu turima informacija ir numatomos aplinkybės (2012 m. birželio 5 d. Sprendimo *Komisija / EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, 105 punktas*). Be to, Komisija neturi tiesioginės informacijos, kokiomis aplinkybėmis buvo priimtas sprendimas investuoti, todėl taikydama šį kriterijų ji turi remtis objektyvia ir patikrinama atitinkamos valstybės narės pateikta informacija, kad nustatytų, ar priemonę valstybė įgyvendino kaip akcininkė, taigi, ar minėtas kriterijus taikytinas, kaip nustatyta šio sprendimo 106 ir 107 punktuose nurodytoje jurisprudencijoje.

- 113 Vadinas, reikia atsižvelgti į sprendimą, kurį privatus investuotojas būtų priėmęs tuo momentu, kai investicija buvo atlikta, nes išankstinio vertinimo nebuvimas, nors ir nėra savaime lemiamas, gali būti svarbi aplinkybė atliekant sudėtingų ekonominių vertinimų, kuriuos taikydama privataus investuotojo kriterijų turi atlikti Komisija, kontrolę.
- 114 Kai viešasis investuotojas, įnešdamas kapitalą, neatsižvelgia į jokią tokių įnašų pelningumo, net ilgu laikotarpiu, perspektyvą, tokie įnašai negali būti laikomi atitinkančiais privataus investuotojo kriterijų ir turi būti laikomi pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 1991 m. kovo 21 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-303/88, EU:C:1991:136, 22 punktą ir 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *Komisija / FIH Holding ir FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 61 punktą).
- 115 Šiuo klausimu pasakytina, kad, kaip priminta šio sprendimo 100 ir 101 punktuose, Bendrasis Teismas turi įsitikinti, kad tokiuose sudėtinguose ekonominiuose Komisijos vertinimuose nepadaryta akivaizdžios vertinimo klaidos, o tai reiškia, kad jis turi patikrinti ne tik pateiktų įrodymų faktinį teisingumą, patikimumą ir nuoseklumą, bet ir išnagrinėti, ar šie įrodymai sudaro visumą esminių įrodymų, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant sudėtingą padėtį, ir ar tais įrodymais galima pagrįsti jais remiantis padarytas išvadas (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 116 Nagrinėjamu atveju pasakytina, kad, kaip išvados 103 ir 104 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, skundžiamo sprendimo 113–117 punktuose pateiktas vertinimas, nepaisant pasirinktų formuluočių, nereiškia, kad Bendrasis Teismas pažeidė įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisykles, kiek tai susiję su privataus investuotojo kriterijumi.
- 117 Iš šio sprendimo 85 ir 86 punktuose pateiktos analizės matyti, kad Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai konstatavo, kad 2002 m. kovo 26 d. susitarime su profesinėmis sąjungomis SEA įsipareigojo bent penkerius metus kompensuoti galimus *SEA Handling* nuostolius, galinčius paveikti jos ekonominės veiklos tęstinumą. Kaip išvados 105 ir 106 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, privatus investuotojas nebūtų prisiėmęs tokio įsipareigojimo, prieš tai tinkamai neįvertinęs jo pelningumo ir ekonominio pagrįstumo. Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į šio sprendimo 107 ir 114 punktuose nurodytą jurisprudenciją, tokių investicijų pelningumo ir jų ekonominio pagrįstumo neįvertinimas iš anksto gali būti esminė aplinkybė, kuria remiantis galima konstatuoti, kad privatus investuotojas panašiomis sąlygomis nebūtų įnešęs tokios pat sumos, kokią įnešė valstybinis investuotojas.
- 118 Skundžiamo sprendimo 97 punkte Bendrasis Teismas atsižvelgė į faktines aplinkybes, kuriomis rėmėsi Komisija, grįsdama ginčijamame sprendime padarytą išvadą, kad nagrinėjamos priemonės patvirtintos neatlikus tinkamo išankstinio vertinimo, kurį privatus investuotojas, esantis tokioje padėtyje, kaip SEA, būtų atlikęs, siekdamas įsitikinti šių priemonių pelningumu ir ekonominiu pagrįstumu, o skundžiamo sprendimo 113–117 punktuose jis nagrinėjo, ar taip vertindama Komisija padarė akivaizdžių vertinimo klaidų. Skundžiamo sprendimo 120 ir 132 punktuose jis pripažino, kad taip nėra.
- 119 Taigi skundžiamo sprendimo 113–117 punktuose išnagrinėjęs, ar Komisija galėjo, nepadarydama akivaizdžios vertinimo klaidos, teigti, kad per administracinę procedūrą nurodytos aplinkybės gali arba negali būti įrodymai, jog tokio vertinimo nebuvo atlikta, Bendrasis Teismas vykdė kontrolę, kurią ir turėjo vykdyti.

- 120 Tokiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas pripažino, jog Komisija turi įrodyti, kad privataus ūkio subjekto principo taikymo sąlygos neįvykdytos, tačiau tuose pačiuose skundžiamo sprendimo 113–117 punktuose konstatavo, jog Komisija nepadarė akivaizdžios vertinimo klaidos, kai išdėstė skundžiamo sprendimo 97 punkte nurodytus teiginius.
- 121 Taip pat pasakytina, kad, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta šio sprendimo 117–120 punktuose, Milano savivaldybė negali teigti, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į Komisijai tenkančią įrodinėjimo pareigą, kai neįvertino to, kad ji neatliko rinkos tyrimų, rėmėsi neigiamomis prezumpcijomis arba neatsižvelgė į visas reikšmingas aplinkybes.
- 122 Ketvirta, kadangi Milano savivaldybė tvirtina, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 114 punkte neatsižvelgė į ekonominį tyrimą vien dėl to, kad šis tyrimas atliktas vėliau, nei patvirtintos nagrinėjamos priemonės, pirmiausia pažymėtina, kad šis argumentas kyla iš klaidingo to sprendimo aiškinimo. Iš paties šio 114 punkto teksto matyti, kad Bendrasis Teismas įvertino Milano savivaldybės pateiktą ekonominį tyrimą ir jį atmetė pirmiausia dėl to, kad jame pateikti glausti ir prieštaringi teiginiai, taigi jo nepakanka norint išanalizuoti privataus investuotojo kriterijų. Tik toliau šiame 114 punkte jis pažymėjo, kad šis ekonominis tyrimas atliktas vėliau, nei patvirtintos nagrinėjamos priemonės.
- 123 Bet kuriuo atveju konstatuotina, kad taikant privataus ūkio subjekto kriterijų svarbi yra tik sprendimo taikyti aptariamą priemonę priėmimo momentu turima informacija ir numatomos aplinkybės (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *Larko / Komisija*, C-244/18 P, EU:C:2020:238, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), be kita ko, siekiant nustatyti priežastis, dėl kurių atitinkamas valstybinis subjektas pasirinko vykdyti ginčijamas investicijas. Vis dėlto Komisijos per administracinę procedūrą atliekamas ekonominis vertinimas tuo atveju, kai pagalba suteikiama nesilaikant SESV 108 straipsnio 3 dalyje numatytos pareigos pranešti, vykdomas jau patvirtinus atitinkamas priemones.
- 124 Taigi ekonominiai tyrimai ar analizės, kuriais grindžiamas šis Komisijos ekonominis vertinimas, kaip ir galimos priešingos nuomonės ekspertizės, kuriomis remiasi atitinkama valstybė narė arba pagalbos gavėjas, reaguodami į vertinimus, kuriais vadovaujasi Komisija, gali būti svarbūs taikant privataus ūkio subjekto principą, jei grindžiami sprendimo taikyti nagrinėjamą priemonę priėmimo momentu turima informacija ir numatomomis aplinkybėmis.
- 125 Nagrinėjamu atveju ekonominis tyrimas, kuriuo remiasi Milano savivaldybė, grįsdama savo vertinimą, atliktą jau patvirtinus nagrinėjamas priemones, nepaneigia Komisijos argumento, kad neatlikta tinkamo išankstinio šių priemonių pelningumo ir ekonominio pagrįstumo vertinimo, o šis argumentas yra esminis, kuriuo rėmėsi Komisija, siekdama įrodyti, kad privatus investuotojas panašiomis sąlygomis nebūtų įnešęs tokių sumų, kurias SEA investavo į *SEA Handling*.
- 126 Vadinasi, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos, kai, pirma, vertino, ar ekonominis tyrimas, kuriuo remiasi Milano savivaldybė, apima ekonominės analizės elementus, reikšmingus ekonominiam vertinimui, kurį turi atlikti Komisija, taikydama privataus ūkio subjekto principą, ir, antra, teigė, kad dėl to, jog šis tyrimas atliktas jau patvirtinus nagrinėjamas priemones, negalima tvirtinti, jog Komisija ginčijamame sprendime padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, pripažinusi, kad šios priemonės patvirtintos iš anksto neatlikus tinkamo vertinimo, kurį privatus investuotojas, esantis tokioje padėtyje, kaip SEA, būtų atlikęs, siekdamas įsitikinti šių priemonių pelningumu ir ekonominiu pagrįstumu.

- 127 Penkta, dėl Milano savivaldybės argumento, kad Bendrasis Teismas neatsižvelgė į konkrečią SEA situaciją nagrinėjamu laikotarpiu, t. y. perspektyvas, kad labai ilgalaikės investicijos bus pelningos, pasakytina, kad pirmiausia iš skundžiamo sprendimo 112 punkto matyti, kad vertindamas Bendrasis Teismas atsižvelgė į šią aplinkybę.
- 128 Net jei pelningumo perspektyvos turėtų tęstis, kaip teigia Milano savivaldybė, iki 2041 m., ji turėjo įrodyti, kad šios priemonės duos investicinės grąžos iki to laiko. Konstatuotina, kad skundžiamo sprendimo 113–131 punktuose Bendrojo Teismo atlikta analizė būtent skirta patikrinti, ar taip yra.
- 129 Galiausiai, kiek Milano savivaldybė ginčija tokios Bendrojo Teismo analizės pagrįstumą, laikytina, kad ji prašo Teisingumo Teismo iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, o pagal šio sprendimo 66 punkte nurodytą jurisprudenciją tai nėra Teisingumo Teismo kompetencija.
- 130 Tokiomis aplinkybėmis ketvirtąjį pagrindą reikia atmesti.
- 131 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad apeliacinis skundas turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 132 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.
- 133 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliaciniame procese pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- 134 Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Milano savivaldybės, o ji pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti apeliacinį skundą.

2. Priteisti iš *Comune di Milano* bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.